Bu Sayıda/*Preface*

Son çeyrek asırda ülkemizin büyük bir istikrarla uyguladığı Neo-liberal kültür ve ekonomi politikaları ve Özal'dan bu yana dahil olduğu Serbest Piyasa Ekonomisi Türkiye'nin köklü bir yapısal değişim/dönüşüm yaşamasıyla sonuçlandı. Bu değişim ve dönüşümün ilk elden en çok etkilediği kurum aile, ailenin de bu dönüşümünün etkileriyle gençler olmuştur. Bunun yanı sıra ülkemizin yaşadığı bu süreç büyük demografik değişimler ve hareketlilikler yaratmıştır. Ülke nüfusunun neredeyse tamamı bu süreci iç göçlerin büyük yoğunluğu ile hızlı bir kentleşme/kentlileşme hatta metropolleşmeye evrilen bir dinamizmle yaşamaktadır. Öyle ki son iki jenerasyon neredeyse geleneksel sosyokültürel ve ekonomik örüntülerden uzakta doğdu ve metropollerde büyüdü. Akrabalık, hemşerilik gibi bağlar ile kimlik, aidiyet sorunlarıyla malul bir dizi sorunlar listesi gençler açısından sıralanabilir. Bu durum metropollerde küresel kültüre ve onun tüketime endeksli kültür endüstrisine teşne bir gençliğin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu zeminde evlilik yapma, aile kurma ve sürdürme çok değişkenli nedenler zincirine bağlı olarak oldukça zorlu hale gelmektedir. Artık geleneksel aile formları ve akrabalık örüntüleri yanında geçmişle bağı zayıf olan, sadece anı yaşayan, tüketime ve küresel kültür endüstrisinin tüm ağlarına gönüllü, bağımlı ve teşne bir gençlik ve onların kurup kolayca bozdukları yuvalar sorunumuz var. Aile ve Gençlik gibi geçtiğimiz yıllar içinde siyasal iktidarca vurgusu yapılan 2 temel sorun son yıllarda sıkça masaya yatırılmaktadır.

Boşanma oranlarındaki yüksek artış, ilk evlilik yaşının giderek uzaması, doğum oranlarındaki düşüş, evlilik kurumunun yerini toplumca onaylanmayan birlikteliklerin alması, gayrı meşru veya terkedilen çocuk sayılarındaki artış, aile içi şiddet, kadın cinayetleri, istismar vakalarının çoğalması, parçalanmış veya tek ebeveynli aile/hanelerin çoğalması, hanelerdeki bakıma muhtaç yaşlı nüfusun artması bu konuda dikkat çekici toplumsal çözülme örnekleri olarak göze çarpıyor. Bu yüzden mevcut siyasal iktidarca yapılan Aile ya da Gençlik Yılı ilanları ve vurguları, bu kötüye gidişatı önlemeye ve çözüm yolları bulmaya dönük yardım çığlıkları olarak okunabilir. Bunun ne derecede mümkün olabileceğine dair iyimser (optimist) bakış açıları yanında büyük bir çoğunluk ise, Neo-liberal düzlemde bunun pek de mümkün olamayacağına dair kötümser (pesimist) bakış açılarına sahip.

25 yıllık mevcut siyasal iktidarın kalkınma politikalarına ve ekonomiye, büyümeye verdiği önem ve bu ağırlıktaki politikaların, sosyal ve kültürel politikaları ikincil plana attığı ve yıllara sair ihmallerin sonucunda bugün aile ve gençlik gibi iki temel sorunumuzun katmerlenerek büyüdüğü iddiaları gür bir şekilde dillendirilmektedir. Bunlara göre kadının çalışma hayatına girmesi, eğitimli hale gelerek erkekle eşit düzlemde bir rekabetin içine dahil olması, erkek-kadın herkesin uzayan eğitim ve kariyer süreçleri; bireyselleşme ve sekülerleşme süreçleri ile birlikte birleşerek aile kurmanın ve bunu sürdürmenin, ayrıca doğurganlığın önündeki en önemli engellerdir.

Bu engelleri aşmanın tek yolu Neo-liberal eşitlikçi/özgürlükçü/bireyselleştirici paradigmayı terk etmek... Bu da mümkün olamayacağına göre aile ve gençlik gibi iki meseleyi çözme konusundaki uygulamalar ve politikalar (evlilik ve çocuk teşviki gibi...) "Ba'de Harabul Basra" hükmünde midir? *Tezkire Dergisi*, "Aile, Gençlik ve Kimlik" özel sayısıyla bu soruya cevap ararken aynı zamanda çeşitliliği oldukça bol, konuyla bağlantılı diğer sorunları da tartışıyor...

Bu sayıda, Aydın Aktay, "Aile Kurumuna Dair Kuramsal Tartışmalar ve Türkiye Gençliğinin Güncel Sorunlar Panoraması"nı ortaya koymaya çalışırken, Sametcan Sağlam, "Neo-liberal Ailenin Üretimi ve Kahramanmaraş Okul Saldırısı: Kimlikler, Duygular, İdeolojiler" başlıklı yazısında, yakınlarda yaşadığımız ve aile, gençlik sorunlarını bolca tartışmak zorunda kaldığımız güncel bir olayın aile ve gençlik düzlemindeki yansımalarını ve yankılarını da gündeme getirmektedir.

Neslihan Er ve Hamit Er'in ortaklaşa yazdıkları makale ise "Din Sosyolojisi Açısından Gençlik ve Şiddet: Toplumsallaşma, Değerler ve Anlam Dünyası Üzerine Bir İnceleme"yi içermekte olup, son Kahramanmaraş okul baskını olayındaki gençlik şiddetinin, gençlerin ve ailelerin yaşadıkları değer ve anlam dünyasındaki kırılmalarla ilgisine açıklık getirmeye çalışmaktadır.

Elif Nur Duymaz, "Geçmişten Günümüze Evlilik Müessesesinin Popüler Kültür Bağlamında Değişimi"; Furkan Düzenli, "Doğurganlığın Görünmeyen Çoğunluğu: "Aile Yılı" Politikalarında Ev Hanımlarının Sosyolojik Yokluğu Ve Kadın Üretkenliğinin Piyasa Dışı Boyutu" yazısıyla doğurganlığı azalan Türk ailesinin bu sorununa yol açan zemini Çalışan Kadın kavramı üzerinden ele almaktadır.

Handan Akyiğit ise, "Aile Kurumu ve Modern Toplum: Mehmet Tayfun Amman Üzerine Analitik Bir Okuma", adlı yazısında, yakın zamanda hakka göçen Sakarya Üniversitesi Sosyoloji Bölümünün kıymetli bir sosyoloğu olan M. Tayfun Amman'ın, aile kurumuna dair çözümlemelerini derleyen ve analiz eden bir çalışması ile dosyamıza katkıda bulunmuştur.

Hasan Hüseyin Taylan, "Günümüz Ailesindeki Değişimde Medya Rolünün Yetiştirme Kuramı Açısından Değerlendirilmesi", Sevim Atila Demir, "Değişen Aile Dinamiklerinin Yaşlılarda Aktif Yaşlanma ve Sosyal İzolasyon Üzerindeki Etkisi", Vehbi Bayhan da, "Y ve Z Kuşağının Postmodern Akışkan Aile Biçimleri" adlı çalışmalarıyla aile ve gençlik meselesinin enine boyuna tüm değişkenleriyle ele alınmasını mümkün hale getiren katkılarda bulunmaktadır.

M. Veysel Karataş, "Modernleşme ve Devrim Arasında Kürt Ailesi: Cumhuriyet ve Kürt Siyasal Hareketinin Toplum Tasavvurları" başlıklı yazısıyla, Kürt ailesinin Cumhuriyet modernleşmesi ve Kürt Siyasal hareketinin etkisindeki dönüşümünü ele almaktadır. Muhammed Veysel Bilici, bu sayıya **"**Asli Olanın Tali Sayılmasından Yok Sayılmasına, Geç Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Döneminde Okul, Aile ve Sosyalleşme" Başlıklı makalesiyle katkı yaparken, Osmanlı'nın geç döneminde hayata geçirilen Cumhuriyetin erken dönemlerinde ivme kazanan Modernleştirmenin, ideolojik dönüşümlere ve kimlik inşasına etkilerini değerlendirmeye çalışmaktadır. Bu yazısında Bilici, Cumhuriyetin sosyal mühendislik tarzında işleyen, modernleştirme, Batılılaştırma ve kimlik politikalarının özellikle aileyi hedefleyen yönlerini analiz ediyor. Bu modernleştirme sürecinin dönemsel/tarihsel uğrak noktalarından referansla geliştirilen argümanlarla aile olgusu derinlemesine bir şekilde ele alınmaktadır. Özellikle Osmanlı'daki son dönem modernleştirme çabaları da bu noktada yazıda öne çıkartılan bir husus olarak dikkat çekmektedir.

Bu sayıda, derginin dosya konusuna uyumlu olarak Kitap Değini/Analiz bölümünde 3 kitap çözümlenmektedir: Birincisi; Efrail Furkan Kavuncuoğlu'nun, Aydın Aktay'ın "Yeni Türkiye'de Yeni Kuşaklar" Kitabı için bir Söylem Analiz Denemesi"; İkinci kitapta da; Çetin Şahin, Alev Alatlı'nın, "Kadere Karşı Koy A.Ş." romanı üzerinden aile ve kadın dayanışması, bireyin özgürleşmesi, sanatın insanın özgürleşmesine yaptığı katkı, modernlik ve sahih kültürel kodlara dönüş gibi toplumsal temalar etrafında çok yönlü ve derinlikli sosyolojik veriler ve çözümlemeler sunmaktadır.

3. Kitap analizinde, Muhammed Veysel Bilici, bu sayıya, "Mary Eberstadt'ın How the West Really Lost God: A New Theory of Secularization" (Batı Tanrı'yı Gerçekten Nasıl Kaybetti: Yeni Bir Sekülerleşme Teorisi) başlıklı eseri üzerine kaleme aldığı kitap incelemesiyle de katkı yapıyor. Eberstadt'ın Batı dünyasındaki sekülerleşmeyi makro felsefi soyutlamalardan çıkarıp aile merkezli olarak inşa ettiği sekülerleşme tezi, sosyoloji literatüründe oldukça tartışmalı bir konumda yer alsa da aile ve din ilişkisini geleneksel ezberlerin ötesinde yeniden düşünmek adına ufuk açıcı bir nitelik taşıyor.

Yunus Emre Kulak, Derginin, film analiz bölümünde, "Takvâ Filminde Aile ve Toplum Temelli Psikolojik Yıkımın Bir İncelemesi" ile katkı yapmaktadır.

Dergimizin bu sayısında ele aldığı dosya konusu olan "Aile, Gençlik ve Kimlik" meselelerine değinen söyleşimizin konuğu ise Düzce Üniversitesi Öğretim üyesi, Prof. Dr. Kadir Canatan… Kendisiyle Şevket Ercan Kızılay'ın yaptığı bu söyleşide, sorulan sorular ve verilen cevaplarla aile ve gençlik meselesinin geçmişi, bugünü ve geleceğine dair önemli saptamalar yapılmaktadır.

Böylece, birbirinden farklı temaları ve içerikleriyle *Tezkire Dergisi*nin bu sayıdaki dosya konusu olan "Aile, Gençlik ve Kimlik" konu başlığına uygun bir şekilde mesele, birçok boyutuyla ele alınmaya çalışılmıştır.

Aydın AKTAY